

Дослідження економічної безпеки є досить важливим, оскільки без неї неможливе нормальне функціонування підприємства в цілому. Як і будь-яка інша сфера, вона має ряд проблем та ризиків, вирішення яких значно покращить ситуацію на підприємстві. Завдяки прийманню правильних стратегій і рішень можливе зменшення впливу загроз на підприємство, що в свою чергу забезпечить зміцнення рівня економічної безпеки як у цілому, так і в розрізі окремих складових техніко-технологічної, фінансової та кадрової [3].

В умовах економіко-політичної кризи особливого значення набуває забезпечення фінансової надійності, незалежності та стійкості підприємств, вплив на які здійснюють, зокрема, ступінь концентрації кредитних ресурсів. У випадку обмеження або недостатності власних коштів підприємства, у підприємств різних галузей економіки виникає необхідність у залученні позикових фінансових ресурсів, зокрема кредитних. Фінансове забезпечення розвитку підприємств реалізується шляхом розширення джерел фінансових ресурсів. Серед традиційних джерел фінансових ресурсів підприємницьких структур слід відзначити власні фінансові ресурси (власний капітал, нерозподілений прибуток), банківське кредитування, інвестиції, державну фінансову підтримку. Також існують альтернативні способи удосконалення фінансового забезпечення. До альтернативних способів збільшення фінансових ресурсів варто віднести лізинг, відшкодування частини відсоткової ставки за умови користування кредитами, аграрні розписки, можливість залучення коштів через діяльність фондових бірж, іноземні інвестиції та благодійні фонди [5].

Джерела та література

1. Кравчук Н. Я., Колісник О. Я., Мелих О. Ю. Фінансова безпека: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Вектор, 2010. 277 с.
2. Фінансова безпека підприємств і банківських установ/А. Ю. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський, Т. М. Болгар, О. М. Ващенко. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295 с.
3. Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства. URL: <https://naub.oa.edu.ua>
4. Гукова А. В. Роль фінансової безпеки підприємства в системі його економічної безпеки. *Образование и общество*. 2006. № 3. С. 98–102.
5. Пристемський О. С. Теоретичні та практичні засади фінансової безпеки сільського господарства України: монографія. Херсон: Айлант, 2017. 264 с.

Полякова О. – студентка

Науковий керівник: к. е. н., доц.

О. Кондратюк

Державний університет економіки і технологій, м. Кривий Ріг, Україна

Фінансово-економічна безпека підприємства та її забезпечення

Нинішні підприємства функціонують у складних умовах, які залишають негативний слід на їх діяльності. Це пов'язано з тим, що у теперішніх умовах присутні навмисні або випадкові помилки менеджменту в області управління підприємством, помилки при організації фінансово-економічної безпеки, порушення договірних зобов'язань, кризові ситуації в країні, політична нестабільність, високий рівень інфляції.

Під фінансово-економічною безпекою підприємства слід розуміти захищеність потенціалу підприємства у різних сферах діяльності від негативної дії зовнішніх і внутрішніх чинників, прямих або непрямих загроз, а також здатність суб'єкта до відтворення [2, 5]. В. Ф. Столбов та Г. М. Шаповал трактують фінансово-економічну безпеку підприємства, як стан захищеності його ресурсів та інтелектуального потенціалу від наявних та потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього середовища його функціонування [3, 104].

З огляду на науковий досвід у сфері фінансово-економічної безпеки, слід зазначити, що фінансово-економічна безпека підприємства є поняттям комплексним і її визначають:

- 1) сукупність робіт, які забезпечують платоспроможність підприємства та ліквідність його оборотних активів;
- 2) організація контролю усіх видів діяльності підприємства;
- 3) кваліфікація, компетентність та активність менеджерів;
- 4) ефективність використання усіх видів ресурсів;
- 5) процес попередження збитків через внутрішні та зовнішні загрози.

Процес успішного функціонування і економічного розвитку вітчизняних підприємств багато в чому залежить від рівня забезпечення їх фінансово-економічної безпеки. Для створення та підвищення рівня фінансово-економічної безпеки на підприємствах розробляють стратегію її забезпечення. Вона має будуватися на об'єктивних закономірностях розвитку фінансових відносин, визначати мету і завдання всієї системи забезпечення фінансово-економічної безпеки, опиратися на розробку і поступове здійснення заходів щодо закріплення і розвитку позитивних процесів і усунення негативних тенденцій у сфері фінансової діяльності підприємства.

Про ефективність стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві свідчать такі економічні дані [1, 90]:

- 1) оптимальні значення статей балансу та достатня кількість обігових коштів;
- 2) перевищення отриманого чистого доходу над витратами;
- 3) поліпшення показників діяльності підприємства та оптимальний механізм ціноутворення;
- 4) присутність договірної дисципліни, юридичної служби, перспективного планування, джерел довгострокового фінансування капіталовкладень.

Також, невід'ємною складовою фінансово-економічної безпеки на підприємстві є її обліково-аналітичне забезпечення, під яким слід розуміти, процес збору, підготовки, реєстрації та обробки обліково-аналітичної інформації та прийняття на її основі управлінських рішень, направлених на забезпечення захисту фінансових і економічних інтересів підприємства.

Обліково-аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки спрямоване на :

- 1) своєчасне надання суб'єктам безпеки об'єктивної інформації про поточний рівень економічної безпеки підприємства;
- 2) оперативне інформування про коливання рівня першочергових показників діяльності підприємства, що може вказувати на виникнення небезпек діяльності;
- 3) відстеження зміни ділових взаємозв'язків зі споживачами, посередниками, постачальниками, конкурентами, місцевими органами влади для характеристики зовнішнього середовища функціонування;
- 4) здійснення внутрішнього контролю за господарськими процесами на підприємстві;
- 5) розробку та втілення заходів, які протидіятимуть безпеці.

Таким чином, фінансово-економічна безпека захищає діяльність підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз, здійснює контроль за ресурсами підприємства, протидіє існуючим та майбутнім небезпекам, які завдають шкоди діяльності підприємства. Вона має бути зосередженою на швидку зміну економічного середовища та бути спроможною вчасно реагувати на такі зміни. Фінансово-економічна безпека функціонує завдяки стратегії її забезпечення, яка відповідно до оцінки можливостей підприємства, врахування специфіки його функціонування та фінансово-економічних інтересів, забезпечує безпечну діяльність підприємства.

Обліково-аналітичне забезпечення здійснює значний вплив на рівень фінансово-економічної безпеки на підприємстві, адже об'єднує методи обліку, аналізу та аудиту з метою прийняття управлінських рішень щодо протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам безпеці діяльності підприємства та його стійкого розвитку.

Джерела та література

1. Орлик О. В. Теоретичні аспекти забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр.* Одеса: ОНЕУ, 2015. Вип. 1 (56). С. 84–92.

2. Подольчак Н. Ю. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. 268 с.
3. Столбов В. Ф., Шаповал Г. М. Особливості управління системою фінансово-економічної безпеки будівельних підприємств. *Комунальне господарство міст: наук.-техн. зб.* 2013. № 111. С. 103–108.

Романюк П. – студент

Науковий керівник: к. е. н., доц.
О. Борисюк
Волинський національний
університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна

Матричний підхід до вибору стратегії забезпечення економічної безпеки в умовах неоіндустріального суспільства

У ринковій економіці кожен суб'єкт господарювання ставши самостійним, змушений пристосовуватися до посилення негативного впливу зовнішнього оточення, і, в першу чергу, протистояти конкурентам, які випускають аналогічну продукцію. Постійно мінливі вимоги ринку зумовлюють для кожного підприємства необхідність пошуку свого власного напрямку розвитку. Для того, щоб стійко функціонувати, підприємство повинно постійно змінюватися, знаходити нові ефективні техніко-технологічні рішення, нові форми роботи на ринку і нові способи забезпечення безпеки своєї діяльності. Тобто, кожне підприємство повинно розробляти свою власну стратегію поведінки на ринку і забезпечення економічної безпеки.

Аналіз вітчизняних і зарубіжних публікацій, а також досвіду роботи на ринку успішних компаній дозволяє зробити висновок, що одним з ефективних інструментів забезпечення безпечного і сталого розвитку підприємств є стратегічне управління [1, 212]. Разом з тим, аналіз показав, що тільки окремі дослідження присвячені вибору стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства, що актуалізує необхідність вирішення цих завдань в методичному і практичному плані.

Для вирішення завдання щодо вибору стратегії забезпечення економічної безпеки запропоновано методичний підхід, заснований на результатах аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища, а також кількісної оцінки інтенсивності цього впливу, який є обов'язковим етапом вирішення подібних завдань [4, 360].

Вертикальна вісь цієї матриці повинна відображати сумарний вплив факторів зовнішнього середовища, які роблять позитивний і негативний вплив на функціонування підприємства. Горизонтальна вісь формується аналогічним чином на основі сумарного впливу факторів внутрішнього середовища, які негативно або позитивно впливають на роботу підприємства. Кожна з осей матриці розділена навпіл, верхня і права частини якої відображають переважний вплив позитивних факторів, а нижня і ліва – негативні. На полях матриці відповідно до форматом кадру ступеня впливу зовнішнього і внутрішнього середовища формуються чотири сектори, які характеризують різну ступінь впливу факторів середовища, а отже, і різну стратегію забезпечення економічної безпеки [6, 160].

Перший сектор (верхній, правий), сформований на основі переважного впливу позитивних факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, відображає зону високої безпеки. Для підприємств, які потрапили в цей сектор і вирішують завдання щодо забезпечення економічної безпеки рекомендується стратегія стабілізації, яка полягає в пошуку додаткових напрямів ефективного використання, що відкриваються зовнішнім середовищем можливостей і сильних сторін підприємства.

Другий сектор (верхній, лівий), що відображає переважно позитивний вплив факторів зовнішнього середовища і негативний вплив внутрішнього середовища, характеризує зону низької